

eea & grants

Årsrapport 2004-2005

Årsrapport EØS-finansieringsordningene

1. mai 2004 – 30. april 2005

EØS-finansieringsordningene ble etablert 1. mai 2004, da EU og EØS ble utvidet med ti land: Tsjekia, Estland, Kypros, Latvia, Litauen, Malta, Polen, Slovenia, Slovakia, og Ungarn. Gjennom ordningene bidrar Norge med om lag 9,5 milliarder kroner til sosial og økonomisk utjevning i det utvidete EØS-området i perioden 2004-2009.

*Jus-studenter i biblioteket til Eurofaculty ved Latvia State University.
EØS-finansieringsordningene kan støtte utdanning og forskning.
EPA Photo/ AFI/ Elmars Rudzitis*

Hensikten er også å bidra til å integrere de nye EU/EØS-landene i Det indre marked. Det er videre en viktig målsetting å styrke Norges tosidige forhold til mottakerlandene. Norge bidrar med om lag 97 % av ordningenes samlede midler. Resten kommer fra våre EØS/EFTA-partnere Island og Liechtenstein.

EØS-utvidelsesavtalen fastlegger hvilke sektorer som kan støttes. En rekke ulike aktører i mottakerlandene kan søke om midler. Norske aktører kan dra nytte av ordningene gjennom samarbeid med partnere i mottakerlandene.

Utenriksdepartementet har hatt en bred dialog med mottakerlandene det første året, for å skape felles forståelse om prioriterte innsatsområder og hvordan ordningene skal gjennomføres. Dette arbeidet har ført til egne rammeavtaler (MoU - Memorandum of Understanding), som hittil er undertegnet med 9 av de 13 mottakerlandene. Det har også vært viktig å få på plass regler og prosedyrer som skal sikre forsvarlig kontroll og oppfølging.

Denne rapporten beskriver dialogen og andre tiltak som har vært nødvendig for å gi EØS-finansieringsordningene en solid ramme som skal bidra til å sikre gode resultater i årene fremover. Oppdatert informasjon legges ut på EØS-finansieringsordningenes nettsted <http://www.eeagrants.org/>

Rapporten er i sin helhet også tilgjengelig på Europaportalen. Her er finnes også nyttige lenker og mer bakgrunnsinformasjon.

http://www.dep.no/europaportalen/norsk/eos_fin/aarsrapport/bn.html

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	4
Norske myndigheter - Utenriksdepartementets rolle.....	6
Bakgrunn	7
Dialog med mottakerlandene.....	9
Rammeavtalene	10
Innsatsområdene.....	11
Områder med særlig norsk fokus	12
Oversikt over undertegnede MoUer og lanseringsseminarer.....	14
Mottakerlandene	14
Polen	15
Ungarn.....	16
Tsjekia	17
Slovakia.....	17
Litauen.....	18
Latvia	19
Spania	19
Hellas	20
Estland	20
Portugal	21
Slovenia.....	21
Kypros	21
Malta.....	22
Norske aktørers muligheter	23
Søknadsprosessen.....	25
Regelverk og retningslinjer	27
Faktaark om EØS-finansieringsordningene	28

Sammendrag

I forbindelse med utvidelsen av EØS med ti nye medlemsland 1. mai 2004, forpliktet de tre EØS/EFTA landene Norge, Island og Liechtenstein seg til å bidra til å redusere sosiale og økonomiske forskjeller i disse landene, samt i Hellas, Portugal og Spania.

Norge vil stille til rådighet nærmere 9,5 milliarder kroner i perioden 1. mai 2004 til 30. april 2009, noe som representerer et betydelig bidrag til:

- **solidaritet;** gjennom bidrag til utjevning av sosiale og økonomiske forskjeller i det utvidete EØS-området
- **nye muligheter;** gjennom å hjelpe nye EØS-medlemmer i integrasjonsprosessen til Det indre marked
- **økt samarbeid;** gjennom dialog og ved å skape nye arenaer for politisk og økonomisk samhandling mellom EØS/EFTA landene og mottakerlandene.

Fra Warszawa. Kulturarv er blant innsatsområdene som kan støttes.

EØS/EFTA landene har etablert to finansieringsordninger; én fellesordning med bidrag fra de tre EØS/EFTA landene til en verdi av omlag 5 milliarder kroner, og én særskilt norsk ordning til en verdi av omlag 4,7 milliarder kroner.

Ni land har undertegnet rammeavtale

Utenriksdepartementet har hatt en bred dialog med mottakerlandene det første året for å skape felles forståelse om prioriterte innsatsområder og hvordan ordningene skal gjennomføres. Dette arbeidet har ført til egne rammeavtaler, som hittil er undertegnet med 9 av de 13 mottakerlandene: Polen, Latvia, Estland, Litauen, Tsjekia, Slovakia, Slovenia, Portugal og Malta. Rammeavtalene med øvrige land vil bli undertegnet innen sommeren. De første utlysningene av midler forventes å skje i løpet av første halvår 2005, blant annet i Polen og Tsjekia.

Rammeavtalene fastlegger administrative prosedyrer og strukturer i de enkelte mottakerlandene, deres prioriteringer innenfor innsatsområdene for de to ordningene, og hvilke typer fond som mottakerlandene ønsker å etablere.

Mottakerlandene fremmer forslag

Det er mottakerlandene som vil fremme forslag til programmer og prosjekter for støtte, og er ansvarlige for nasjonal gjennomføring, oppfølging og kontroll. Men det er giverlandenes myndigheter som bestemmer hvilke programmer og prosjekter som skal få støtte. Utenriksdepartementet har gjennom dialogen lagt vekt på at også norske interesser blir ivaretatt i prioriteringene. Norske fagdepartementer og fagmiljøer har vært invitert til å komme med innspill i denne prosessen.

Møteplasser

Utenriksdepartementet har også lagt til rette for å skape møteplasser mellom norske aktører og mulige samarbeidspartnere i mottakerlandene. I forbindelse med undertegning av rammeavtalene ble det i de fleste land arrangert konferanser for fagmiljø og næringsliv. Disse møteplassene har hittil samlet mer enn 1300 deltakere fra Norge og mottakerlandene. En rekke norske departementer og organisasjoner deltok også i planleggingen av arrangementene. Flere har i tillegg gjennomført egne seminarer og andre tiltak.

Parallelt med utarbeidelsen av rammeavtalene har de tre EØS/EFTA landene i løpet av det første året utarbeidet regelverk, retningslinjer og søknadsprosedyrer for ordningene. Det har vært en utfordring å skape en balanse mellom brukervennlighet og forsvarlig kontroll, samt å legge til rette for overgangen til gjennomføringsfasen i de 13 mottakerlandene.

Financial Mechanisms Office

Norge, Island og Liechtenstein har etablert et sekretariat for EØS-finansieringsordningene (Financial Mechanism Office - FMO) i Brussel. Sekretariatet skal være representant for giversiden og bistå mottakersiden i forvaltningen av ordningene. FMO mottar alle søknader om støtte fra mottakerlandenes koordinerende myndighet (*National Focal Points*) og forestår vurderinger (*appraisals*) av dem før søknadene legges fram for beslutning med en begrunnet anbefaling. Beslutninger tas av Utenriksdepartementet for den norske finansieringsordningen og av en komité med representanter fra Norge, Island og Liechtenstein for EØS-finansieringsordningen. FMO fungerer også som et kontaktpunkt for potensielle søkere og andre interesserte parter i mottakerlandene så vel som i giverlandene.

Denne rapporten beskriver dialogen mellom EØS/EFTA landene og de 13 mottakerlandene. Den tar et tilbakeblikk på hva som har skjedd, og gir status i hvert mottakerland etter det første året.

Norske myndigheter - Utenriksdepartementets rolle

Norge er, som del av Europa, innvevd i europeisk kultur, politikk og økonomi. EU-landene er våre nærmeste naboer, våre nærmeste venner og våre viktigste markeder. Vi må synliggjøre at Norge er rede til å stille opp for våre nærmeste, og at vi dermed er en nyttig og verdifull samarbeidspartner.

EØS-utvidelsen medfører at den norske støtten til utjevning av økonomiske og sosiale forskjeller i det utvidede EU blir på nesten to milliarder kroner per år. Målet er at midlene skal bidra til stabilitet og velferd, og at de nye medlemslandene så raskt som mulig integreres i det utvidete indre marked.

- Utenriksminister Jan Petersen

Samarbeid med fagmiljøer

Utenriksdepartementet (UD) leder og koordinerer arbeidet med EØS-finansieringsordningene på norsk side. Samarbeidet med andre norske departementer skjer gjennom en interdepartemental referansegruppe. Andre viktige fagmiljøer som samarbeider med UD om ordningene, er arbeidslivets parter, frivillige organisasjoner, Innovasjon Norge og andre næringslivsaktører, Forskningsrådet, Kommunenes Sentralforbund, Riksantikvaren, Statens forurensningstilsyn, Teknologisk Institutt og andre.

Dialog med mottakerlandene

Dialogen med mottakerlandene om prioriteringer og utarbeiding av rammeavtaler har vært en hovedoppgave for Utenriksdepartementet i løpet av det første året. Rammeavtalene om den norske finansieringsordningen er blitt undertegnet av utenriksminister Jan Petersen eller statssekretær Kim Traavik sammen med politiske ledere i mottakerlandene. Rammeavtalene for EØS-finansieringsordningen har blitt undertegnet av Norges, Islands og Liechtensteins ambassadører i Brussel.

Beslutningsmyndighet

For den norske finansieringsordningen er Utenriksdepartementet beslutningsmyndighet. For den multilaterale EØS-finansieringsordningen er det opprettet en beslutningskomite med medlemmer fra Norge, Island og Liechtenstein (Financial Mechanism Committee – FMC). Norge leder arbeidet i denne komiteen.

Arbeidet med EØS-finansieringsordningene i UD er forankret i Europaavdelingen. Kontakt [prosjektheten for EØS-finansieringsordningene](#).

Bakgrunn

Europapolitisk plattform

Regjeringens Europapolitiske plattform ble lagt fram 21. februar 2002. Den fastslår at regjeringen ønsker å bidra til integrasjon mellom øst og vest i Europa og støtter kandidatlandenes forberedelse til EU-medlemskap.

Den norske regjeringen har hatt bred støtte i Stortinget for sin positive holdning til EUs utvidelse. Det vil bidra til stabilitet og økonomisk utvikling i våre nærområder. Dette er i norsk interesse. Det er også viktig for Norge at de nye medlemslandene så raskt som mulig kan gjennomføre EUs regelverk, ikke minst på områder hvor dette vil føre til for eksempel bedre miljø, effektiv ytre grensekontroll og styrking av rettsapparatet

Europapolitisk plattform uttrykker at regjeringen skal arbeide for økt kontakt og samarbeid mellom Norge og søkerlandene til EU. I perioden 2001-2003 støttet Norge søkerlandene til EU gjennom den såkalte Handlingsplanen.

De nye finansieringsordningene kan også ses som en videreføring av dette arbeidet etter at søkerlandene ble medlemsland 1. mai 2004. Gjennom økonomiske bidrag vil Norge ta aktivt del i den felles europeiske innsats for å sikre grunnlaget for økonomisk vekst og stabilitet i de nye medlemslandene og dermed i Europa som helhet.

Utvidelsen av EU og EØS

Samtidig med utvidelsen av EU 1. mai 2004 ble også avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidet (EØS) utvidet med 10 land; Tsjekia, Estland, Kypros, Latvia, Litauen, Malta, Polen, Slovenia, Slovakia, og Ungarn.

I forbindelse med den forestående utvidelsen, inngikk Norge, Island og Liechtenstein en avtale med EU om å etablere to nye finansieringsordninger; en [EØS-EFTA ordning](#) og en [særskilt norsk finansieringsordning](#). Hensikt: å bidra til reduksjon av økonomiske og sosiale forskjeller i EØS-området og støtte de nye EU-landene til å kunne delta fullt ut i Det indre marked.

De samlede overføringene gjennom disse ordningene blir på 1,167 milliard euro (om lag 9,7 milliarder kroner) i perioden 1. mai 2004 til 30. april 2009. Norges andel blir totalt på 1,134 milliard euro (om lag 9,5 milliarder kroner).

Mottakerne av den særskilte norske finansieringsordningen er de ti landene som ble medlemmer av EU/EØS i 2004. For EØS-finansieringsordningen er Hellas, Portugal og Spania også støtteberettigete. Fordelingen av støtten er fastlagt i EØS-avtalen og basert på befolkning, BNP per innbygger og landareal, samt andre sosioøkonomiske hensyn. Likeledes er sektorene som kan støttes fastlagt i avtalen.

Du kan finne mer informasjon om avtalen om utvidelse av EØS på EFTA-sekretariatets hjemmesider.

EØS-finansieringsordningene forberedes

Utenriksdepartementet innledet arbeidet med å forberede iverksettelsen av EØS-finansieringsordningene siste halvår 2003. Det ble nedsatt en arbeidsgruppe som fremmet en rekke anbefalinger om struktur og prioriteringer innenfor ordningene.

Viktig virkemiddel

Arbeidsgruppen støttet seg til mange ulike miljøer i arbeidet, bl.a. Europakommisjonen, berørte departementer, EU-delegasjonen og relevante utenriksstasjoner. Arbeidsgruppens rapport fastslo at de to nye finansieringsordningene ville bli et viktig virkemiddel for å trappe opp norsk kontakt med de nye medlemslandene. Fagsektorer som var spesielt viktige for Norge inkluderte miljø, justis, helse og barn, regionalt samarbeid, utdanning og forskning.

En viktig anbefaling var utarbeidelse av rammeavtaler (MoU) om bruken av EØS-finansieringsordningene med hvert mottakerland. Disse avtalene skulle fastlegge styring, kontroll og samarbeid, samt mottakerlandenes prioriteringer.

Identisk håndtering

Arbeidsgruppen foreslo at de to ordningene skulle ha en mest mulig identisk håndtering. Avtalen bestemmer at søknadsprosedyrene skal være like. Det ble anbefalt at giverlandene opprettet et felles sekretariat for de to ordningene i Brussel, med ansvar for bl.a. å kvalitetssikre søknader.

Det ble også foreslått å opprette en beslutningsstruktur for hver ordning; en med representanter fra de tre EØS-EFTA landene Norge, Island og Liechtenstein som rapporterer til EFTAs Faste Komité, og en for den norske ordningen som rapporterer til Utenriksdepartementet.

Målstyring og kontroll

Arbeidsgruppen anbefalte en sterk kontrollfunksjon og fokus på målstyring. Det ble derfor foreslått at krav til landenes rapporteringsansvar burde tillegges stor vekt, og at informasjonsarbeidet om ordningene prioriteres høyt.

Arbeidsgruppen anbefalte videre at de reviderte retningslinjer for EUs tiltredelsesstøtte (Phare) burde inngå i grunnlaget for utforming av regelverk, supplert med de eksisterende retningslinjer for de tidligere finansieringsmekanismene der disse fungerer tilfredsstillende.

Dialog med mottakerlandene

Ett år etter utvidelsen av EU/EØS og etableringen av EØS-finansieringsordningene, er rammeavtaler (MoU) undertegnet med 9 av 13 mottakerland: Polen, Tsjekkia, Latvia, Estland, Slovakia, Portugal, Litauen, Slovenia og Malta. Dialog og forhandlinger med mottakerlandene om innholdet i rammeavtalene har vært hovedfokus i EØS-finansieringsordningenes første leveår.

Roma-befolkningen kan støttes gjennom EØS-finansieringsordningene

Denne dialogen startet med enkelte av mottakerlandene allerede i desember 2003. Det var viktig å komme fram til enighet om bl.a. prioriteringer, styringsstrukturer og kontrolltiltak før rammeavtalene kunne undertegnes.

Åpenhet og bred deltakelse

Selv om sektorene som kan støttes er fastslått i EØS-utvidelsesavtalen, har det vært viktig å bli enige med mottakerlandene om hvilke innsatsområder som skal prioriteres innenfor hver sektor. Norge har lagt vekt på åpenhet og bred deltakelse i mottakerlandene i dette arbeidet. Myndigheter i Liechtenstein og Island samt norske fagdepartementer har også deltatt i prosessen og bidratt med innspill til prioriteringer.

Resultater og kontroll

Dialogen med mottakerlandene har vært viktig for å skape en felles oppfatning av hvilke rammer som er nødvendige for å skape gode resultater og god kontroll. I mottakerlandene er det forståelse og aksept for at ordningene også kan bidra til å styrke de tosidige bånd med giverlandene og gi muligheter for konkret samarbeid. Da prosjektforslag skal fremsendes av aktører i mottakerlandene, krever dette aktiv innsats og nettverksbygging fra norske aktører som ønsker å bli involvert.

Per 1. mai 2005 gjenstår i hovedsak formaliteter før rammeavtalene kan undertegnes med Ungarn, Spania, Kypros og Hellas. Det forventes at de vil være på plass innen sommeren.

Rammeavtalene

Rammeavtale om bruken av EØS-finansieringsordningene (Memorandum of Understanding – MoU) er en politisk avtale mellom giverland og mottakerland. Norge, Island og Liechtenstein undertegner rammeavtale om EØS-finansieringsordningen med hvert av de 13 mottakerlandene. I tillegg undertegner Norge rammeavtale om den norske finansieringsordningen med hvert av de ti nye EU-landene. Totalt undertegnes altså 23 rammeavtaler om bruken av EØS-finansieringsordningene.

Rammeavtalene er utarbeidet gjennom dialog og forhandlinger mellom giverlandene og en nasjonal koordinerende myndighet (National Focal Point - NFP) i hvert mottakerland. NFP har ansvaret for virksomheten knyttet til finansieringsordningene i sitt land.

Avtaleteksten er i hovedsak identisk for begge ordningene og for alle mottakerlandene. Unntak er bl.a. beløpet det enkelte land støttes med under hver avtale. Særtrekkene for den enkelte rammeavtale kommer til uttrykk i vedleggene:

- Vedlegg A: nasjonal struktur for gjennomføring av ordningene
- Vedlegg B: nasjonale prioriteringer
- Vedlegg C: særfond som opprettes (block grants)

Rammeavtalene ligger til grunn for det videre arbeidet med gjennomføringen i mottakerlandene, med nasjonal utlysning av midler og utarbeidelse av program/prosjektforslag.

Alle rammeavtaler kan leses på nettstedet til EØS-finansieringsordningene: <http://www.eeagrants.org/>

Fra undertegningsseremonien mellom Tsjekkia og EØS EFTA landene 2. desember 2004, f.v. avdelingsdirektør Anders Erdal, UD, ambassadør Bjørn T. Grydeland (Norge), direktør Stine Lundin Andresen, FMO, ambassadør Jan Kohout (Tsjekkia), ambassadør Kjartan Jóhannsson, (Island), og ambassadør H.S.H. Prince Nikolaus of Liechtenstein.

Innsatsområdene

Avtalen om EØS-finansieringsordningene slår fast hvilke sektorer som skal være støtteberettigede i mottakerlandene. Gjennom dialog og forhandlinger med giverlandene har mottakerlandene i rammeavtalene definert nærmere hvilke innsatsområder de ønsker å prioritere innenfor disse sektorene. Denne siden gir en samlet oversikt over sektorene. Ved å klikke på disse gis en samlet oversikt over innsatsområdene for de 9 landene som hittil har undertegnet rammeavtaler.

FMOs direktør Stine Lundin Andresen i samtale med Malgorzata Wierzbicka og Anna Gmyrek fra Polens økonomiministerium (Focal Point)

For begge EØS-finansieringsordningene skal midlene stilles til rådighet for prosjekter i følgende prioriterte sektorer:

- [Vern av miljøet](#), herunder menneskers miljø, gjennom blant annet reduksjon av forurensing og fremming av fornybar energi.
- [Fremming av bærekraftig utvikling](#) gjennom forbedret bruk og forvaltning av ressurser.
- [Bevaring av den europeiske kulturarv](#), herunder offentlig transport og byfornyelse.
- [Utvikling av menneskelige ressurser](#), blant annet ved fremming av utdanning og opplæring, styrking av forvaltnings- eller tjenesteytingsevnen til lokale myndigheter og deres organer samt de demokratiske prosesser som underbygger en slik utvikling.
- [Helse og barnepleie](#).
- [Akademisk forskning](#) kan være tilskuddsberettiget i den grad den er rettet mot en eller flere av de prioriterte sektorene.

For den norske finansieringsordningen skal midlene stilles til rådighet for prosjekter i de samme sektorene som for EØS-finansieringsordningen, men med hovedvekt på prosjekter innen følgende områder:

- [Gjennomføring av Schengen-regelverket](#), støtte til nasjonale handlingsplaner innenfor rammen av Schengen-avtalen samt styrking av rettsvesen.
- [Miljøområdet](#), bl.a. med vekt på å styrke forvalterens evnes til å gjennomføre det relevante regelverk og investeringer i infrastruktur og teknologi, med hovedvekt på kommunal avfallshåndtering.
- [Regionalpolitikk](#) og regional virksomhet over landegrensene.
- [Faglig bistand](#) til gjennomføring av fellesskapsregelverket.
- [Akademisk forskning](#) kan være tilskuddsberettiget i den grad den er rettet mot en eller flere av de prioriterte sektorene.

Områder med særlig norsk fokus

Det er en målsetning at EØS-finansieringsordningene skal styrke det tosidige samarbeidet mellom Norge og mottakerlandene. Dette reflekteres i rammeavtalene som er inngått, og i den betydelige interesse det har vært for deltakelse i lanseringsseminarene i de land som har undertegnet disse. Det er mottakerlandene som vil fremme forslag til hvilke prosjekter og tiltak som kan støttes. Norske aktører kan dra nytte av ordningene gjennom samarbeid med partnere i mottakerlandene.

Den norske finansieringsordningen slår fast at hovedvekt skal legges på støtte til prosjekter innenfor følgende fire fagområder: justisområdet/Schengen-regelverket, miljø, regionalt samarbeid og faglig bistand til gjennomføring av EU-regelverket.

Justis/ Schengen

Utvidelsen av EU/EØS betyr en utvidelse av [Schengen-samarbeidet](#).

De nye medlemslandene vil fra 2007 få ansvaret for sin del av den felles yttergrensen. Tilslutningen til Schengen-samarbeidet skjer ved en to-trinns prosess, der de nye landene ved inntreden i EU skal anvende regler om strafferettslig samarbeid og narkotikasamarbeid, samt deler av reglene om politisamarbeid, visum og grensekontroll. Full deltakelse i Schengen-samarbeidet vil først kunne skje etter en rådsbeslutning i forhold til hvert enkelt land. Gjennom EØS-finansieringsordningene vil mottakerlandene kunne støttes i dette arbeidet, både med finansielle midler og gjennom samarbeid med norsk politi og andre norske aktører. Det samme gjelder andre innsatsområder innenfor justissektoren som bekjempelse av organisert kriminalitet, korrupsjon, menneskesmugling mv, samt styrking av rettsvesenet og kriminalomsorg.

Miljø

Norges internasjonale miljøengasjement defineres ut ifra et ønske om å beskytte eget miljø og å nå egne miljømål, ønske om å løse globale og regionale miljøproblemer, samt bidra til å bedre miljøsituasjonen i utvalgte land. EØS-finansieringsordningene representerer derfor gode muligheter for Norge til å utvikle samarbeid og nettverk i det utvidete EU/EØS. Norsk kompetanse vil kunne bidra til at de nye medlemslandene vil kunne tilfredsstillende nye og strengere krav på miljøområdet. EØS-finansieringsordningene er også et miljøpolitisk virkemiddel. Ved å bistå de nye medlemslandene med gjennomføring av EUs miljølovgivning vil miljøsituasjonen generelt sett bedres både lokalt og regionalt. Du kan lese mer om dette på [Miljøverndepartementets nettsider](#).

Regional politikk

Norske kommuner og fylkeskommuner har siden midten av 1990-årene bygd opp et stort nettverk gjennom samarbeid med de nye medlemslandene innen flere av de innsatsområdene som er prioritert under ordningene. Samarbeid med lokale og regionale myndigheter var også en målsetning gjennom Handlingsplanen for søkerlandene. Norge ønsker spesielt å videreføre dette arbeidet gjennom den norske finansieringsordningen. Det vil være mulig dersom dette også prioriteres av mottakerlandets myndigheter.

Basert på dette arbeidet kan norske lokale og regionale myndigheter tilby mye kompetanse som er etterspurt i de nye medlemslandene. Norge kan spesielt bidra med kompetanse innen områder som:

- Demokratiutvikling og lokalt selvstyre
- Styrking av den administrative kapasiteten i lokal og regional forvaltning gjennom satsing på menneskelige ressurser
- Styrking av grenseregionalt samarbeid

Faglig bistand

Det er et mål at EØS-finansieringsordningene skal bidra til å støtte de ti landene som ble medlem av EU/EØS i 2004, når det gjelder å kunne delta fullt ut i [Det indre marked](#). Det er i norsk interesse at disse mottakerlandene skal kunne utnytte bedre de muligheter og forpliktelser dette innebærer. Faglig bistand til gjennomføring av EUs regelverk er derfor et viktig innsatsområde, hvor Norge har betydelig kompetanse etter mer enn ti år i EØS. Spesielt utvikling av administrative rutiner og oppbygging av ulike kontrollmyndighetsinstitusjoner er viktig områder som kan støttes gjennom ordningene.

Fond for frivillige organisasjoner

Frivillige organisasjoner - såkalte *non-governmental organisations* (NGOer) - i mottakerlandene kan søke om midler fra EØS-ordningene på samme grunnlag som andre aktører. I tillegg kan NGOer motta støtte gjennom egne fond som mange av mottakerlandene oppretter spesielt for denne sektoren. Norske frivillige organisasjoner kan være aktuelle samarbeidspartnere.

Det sivile samfunn spiller en viktig rolle i et demokratisk samfunn. Erfaring viser at frivillige organisasjoner ofte gjør en stor innsats for å utjevne sosiale eller økonomiske ulikheter, verne miljøet og fremme bærekraftig utvikling. Gjennom EØS-ordningene er det et mål å styrke denne sektoren i mottakerlandene, samt legge til rette for at norske NGOer kan dele sine erfaringer og kunnskap med sine motparter i Sentraleuropa gjennom samarbeid og partnerskap.

Inkluderer det sivile samfunn

I dialogen med mottakerlandene om bruken av EØS-finansieringsordningene har norske myndigheter lagt vekt på å inkludere det sivile samfunn. De fleste mottakerlandene ønsker å etablere spesielle fond for frivillige organisasjoner. Dette kommer fram i vedlegg C til rammeavtalene (MoU). Også andre typer fond omtales i disse vedleggene, som fond for studenter og forskning. Frivillige organisasjoner i mottakerlandene kan også fremme ordinære prosjektforslag. Individuelle prosjekter må imidlertid være på over 2 millioner kroner, mens NGO-fondene kan støtte mindre prosjekter innenfor et rammeverk og en forvaltning skreddersydd for NGO-sektoren.

Norske samarbeidspartnere

Norske frivillige organisasjoner som ønsker å samarbeide med partnere i mottakerlandene, kan også bli involvert gjennom disse fondene. Siden det bare er aktører i mottakerlandene som kan søke om midler, krever dette en aktiv tilnærming fra de norske organisasjonene for å etablere partnerskap.

Polen er største mottakerland under EØS-finansieringsordningene og har satt av 7 prosent av midlene til et polsk NGO-fond. Dette innebærer en ramme på omlag 300 millioner kroner fram til 2009. Andre land som planlegger å etablere NGO-fond under EØS-finansieringsordningene er Tsjekkia, Slovakia, Litauen, Latvia, Estland, Slovenia og Portugal.

Seminar for over 160 representanter fra norske og polske frivillige organisasjoner i Warszawa 7. april 2005.

Rasmus Reinvang, WWF-Norge, t.h. under workshop om miljø og bærekraftig utvikling i Warszawa 7. april.

Oversikt over undertegnede MoUer og lanseringsseminarer

LAND	Norsk MoU undertegnet	EØS MoU undertegnet	Lanserings- seminarer
	Dato:	Dato:	Dato:
1.Polen	14.10.04	28.10.04	14.10.04
2.Tsjekkia	19.10.04	02.12.04	02.03.05
3.Latvia	16.11.04	02.12.04	16.11.04
4.Estland	17.11.04	02.12.04	17.11.04
5.Slovakia	11.01.05	03.02.05	11.01.05
6.Portugal	-----	03.02.05	ikke planlagt
7.Litauen	14.04.05	22.04.05	08.11.04
8.Ungarn	10.06.05 (planlagt)	Juni 2005 (planlagt)	10.06.05
9.Slovenia	20.04.05	Mai 2005 (planlagt)	20.04.05
10.Malta	Mai 2005 (planlagt)	28. april	vurderes
11.Kypros	Mai 2005 (planlagt)	Mai 2005 (planlagt)	vurderes
12.Spania	-----	Mai 2005 (planlagt)	ikke planlagt
13.Hellas	-----	Juni 2005 (planlagt)	ikke planlagt

Mottakerlandene

På disse sidene gis en oversikt over de enkelte mottakerland for EØS-finansieringsordningene, hva som er status pr 1. mai 2005, og hvordan prosessen i det enkelte land har vært fram til nå. I hvert land ledes arbeidet av et nasjonalt myndighetsorgan som kalles *National Focal Point*. Kontaktinformasjon til disse samt lenker til avtalene som er undertegnet, finnes også på disse sidene.

I tabellen nedenfor fremgår hvor store midler EØS-finansieringsordningene innebærer for det enkelte mottakerland. Fordelingen er fastsatt i EØS-utvidelsesavtalen, og vil bli gjennomgått i samarbeid med Europakommisjonen høsten 2006 for eventuell omfordeling. Alle tall oppgitt er i millioner euro

Mottakerland	EØS- ordningen	Den norske ordningen	Totalt	Totalt etter fratrukk for adm. kostnader (4-5%) ¹
Polen	280.8	277.83	558.63	533.5
Ungarn	60.78	74.28	135.06	129.0
Tsjekkia	48.54	62.37	110.91	106.0
Slovakia	32.34	37.99	70.33	67.0
Litauen	27.00	40.26	67.26	64.0
Latvia	19.74	34.02	53.76	51.5
Spania	45.84	0	45.84	44.0
Hellas	34.26	0	34.26	32.5
Estland	10.08	22.68	32.76	31.5
Portugal	31.32	0	31.32	30.0
Slovenia	6.12	12.47	18.59	18.0
Kypros	1.26	3.40	4.66	4.5
Malta	1.92	1.70	3.62	3.5
Total	600.00	567.00	1,167.00	1,115.00

1) Tilgjengelige midler mottakerlandene kan søke om prosjektmidler til. Administrative kostnader for drift av ordningene kan trekkes fra, hhv. 4 % for EØS-ordningen, 5 % for den norske ordningen.

Polen

Status i Polen 1. mai 2005

Polen undertegnet begge [rammeavtalene](#) om bruken av EØS-finansieringsordningene høsten 2004. Siden har Polen arbeidet med en plan for nasjonal gjennomføring av ordningene. Polsk National Focal Point er i disse dager opptatt av å forberede utlysning av midlene, mottak av søknader, etablere intern struktur og legge rammene for et NGO-fond.

Arkitektur i Warszawa

Dialog om rammeavtale

Konsultasjoner med Polen om rammeavtale og prioriteringer ble innledet i Warszawa tidlig i 2004. For å komme frem til nasjonale prioriteringer gjennomførte polske myndigheter en bred høringsprosess. Dette munnet ut i en oversikt over de områder Polen ønsket å prioritere.

Det ble ført konsultasjoner mellom norske og polske myndigheter om struktur og prioriteringer fram mot høsten 2004. Under samtaler den 9. september 2004 ble det fastslått at det var enighet mellom partene i alle hovedspørsmål. Norske synspunkter på prioriteringer ble i hovedsak innarbeidet. Det ble fra polsk side understreket at det er et mål at ordningene skal resultere i styrkede bilaterale forbindelser.

Undertegning

Den norske ordningen ble undertegnet i Warszawa 14. oktober 2004, representert med statssekretær Kim Traavik fra norsk side og statssekretær Adam Rothfeldt i det polske Utenriksdepartementet. EØS-ordningen ble undertegnet på ambassadørnivå i Brussel 28. oktober 2004.

Lanseringsseminaret

Samme dag som undertegnelsen av den norske ordningen, ble det avholdt et [lanseringsseminar](#) i Warsawa. Statssekretær Kim Traavik åpnet konferansen "Møteplass Warsawa - Nye muligheter for polsk-norsk samarbeid gjennom EØS-finansieringsordningene". [Les Traaviks tale.](#)

Seminaret hadde hovedsakelig tre målsetninger:

- Gjøre EØS-finansieringsordningene kjent i Polen;
- Skape en arena for norske og polske aktører for å bygge nettverk og møtes for videre samarbeid under ordningene, samt;
- Presentere norsk kompetanse og kunnskap på de forskjellige områdene og skape interesse for disse.

Seminaret samlet rundt 360 norske og polske aktører fra offentlig og privat sektor, samt fra det sivile samfunn. Viktige temaer under konferansen var miljø, Schengen og justissamarbeid, regional utvikling, forskning og arbeidslivets parter.

Den norske ambassaden i Warszawa og Innovasjon Norge arrangerte senere et næringslivsseminar for norske firmaer i Polen den 25. november. Her ble det gitt informasjon om gjennomføringen av ordningene i Polen.

Polisk NGO-fond

Polen og Norge er enige om at det skal etableres et fond for polske frivillige organisasjoner på rundt 300 millioner kroner under EØS-finansieringsordningene. Dette vil bli det største fond av sitt slag i Polen, og var utgangspunktet for et seminar for rundt 160 representanter fra norske og polske frivillige organisasjoner i Warszawa 7. april 2005.

Seminaret ble en møteplass der man både drøftet muligheter for samarbeid, aktuelle målområder, samt et innspill fra de frivillige organisasjonene om NGO-fondet. Frivillige organisasjoners rolle når det gjelder miljøvern og sosial utvikling var spesielt viktige temaer.

Ungarn

Status i Ungarn 1. mai 2005

Utkast til rammeavtale og prioriteringer er ferdigstilt. Det er planlagt lanseringsseminar og undertegning 10. juni i Budapest. Ungarn ønsker å lyse ut midler allerede i mai 2005, med forbehold om at alle formelle klareringer vil skje.

*Den ungarske parlamentsbygningen i Budapest.
EPA Photo/ Attila Kisbenedek*

Dialog om rammeavtale

Den 14. april 2005 ble Norge og Ungarn enige om et endelig utkast til rammeavtale (MoU) og prioriteringer for den norske finansieringsordningen. Konsultasjonene med Ungarn ble innledet ett år tidligere; 14. april 2004. Ungarn presenterte et første utkast til rammeavtale og prioriteringer høsten 2004. På grunnlag av dette utkastet ble nye konsultasjoner avholdt i Oslo i november 2004.

Ungarn ønsker å fokusere på sektorer som har tilstrekkelig kapasitet til å absorbere EØS-midlene på en forsvarlig måte. Fra ungarsk side ble det vist til at sektorene miljø og Schengen mottar omfattende støtte gjennom EU. Sektorer som helse (spesielt fysiske investeringer og kapasitetsbygging) utdanning (spesielt grunnutdanning) og kulturarv vil derfor bli prioritert. Roma-befolkningen ble også trukket frem. Ungarn vil sette opp flere NGO-fond, knyttet til de ulike innsatsområdene, inkludert miljø.

Undertegning og lanseringsseminar

Rammeavtalen om bruken av den norske ordningen vil etter planen bli undertegnet i Budapest 10. juni 2005. Samme dag planlegges et lanseringsseminar i Budapest. Norske og ungarske deltakere fra offentlig og privat sektor, samt det sivile samfunn deltar. Viktige temaer vil være forskning, innovasjon, høyere utdanning og regional utvikling.

EØS-ordningen vil bli signert på ambassadernivå i Brussel.

Tsjekkia

Status i Tsjekkia 1. mai 2005

Tsjekkia undertegnet begge [rammeavtalene](#) om bruken av finansieringsordningene før årskiftet 2005. Siden har Tsjekkia etablert et nasjonalt system for gjennomføringen av ordningene, og har som mål å foreta den første åpne utlysningen av midler i mai/juni 2005.

Dialog om rammeavtalen

Konsultasjonene med Tsjekkia om rammeavtale (MoU) og prioriteringer ble innledet 26. mars 2004. Den norske delegasjonen orienterte her om de fokusområder Norge var spesielt opptatt av, og tsjekkiske planer for den videre prosessen ble diskutert. For å komme frem til nasjonale prioriteringer gjennomførte tsjekkiske myndigheter i tiden etterpå en bred høringsprosess, hvor mer enn 700 prosjektforslag ble levert inn av ulike fagmiljøer. Dette munnet ut i en oversikt over de fagområder Tsjekkia ønsket å prioritere. Konsultasjonene mellom Norge og Tsjekkia fortsatte med flere møter fram til undertegning. På norsk side ble det også gitt innspill fra den interdepartementale referansegruppen og tverrgående prioriteringer fra norsk side ble fremholdt og akseptert på tsjekkisk side.

Undertegning

Rammeavtalen om bruken av den norske finansieringsordningen ble undertegnet i Praha 19. oktober i tilknytning til utenriksminister Jan Petersens besøk. Utenriksminister Cyril Svoboda undertegnet for Tsjekkia.

Rammeavtalen for EØS-finansieringsordningen ble undertegnet på ambassadørnivå i Brussel 2. desember 2004.

Lanseringseminaret

Norge og Tsjekkia arrangerte et lanseringsseminar i Praha 2. mars 2005, hvor mer enn 200 deltakere fra Tsjekkia og Norge møttes for å diskutere næringslivssamarbeid og økonomisk brobygging mellom Tsjekkia og Norge. På programmet stod bl.a. fagområder som miljø, bærekraftig produksjon, forskning og kulturarv.

En målsetting var å bidra til å gjøre EØS-finansieringsordningene bedre kjent i Tsjekkia.

Arrangementet bidro til informasjonsutveksling og nettverksbygging som kan skape muligheter for samarbeid innen EØS-finansieringsordningene.

Slovakia

Status i Slovakia 1. mai 2005

Slovakia undertegnet begge [rammeavtalene](#) om bruken av finansieringsordningene i begynnelsen av 2005. Slovakia forbereder nå sin nasjonale gjennomføringsplan og en handlingsplan for kommunikasjon og informasjon. Det planlegges å lyse ut midler innen sommeren 2005.

Dialog om rammeavtale

Første konsultasjon med Slovakia ble holdt i Bratislava våren 2004. På dette tidspunkt var arbeidet med prioriteringene igangsatt og nasjonale drøftninger pågikk. Norge fremhevet innsatsområder som miljø og regional utvikling, samt generelle hensyn knyttet til likestilling, åpenhet, regional og kommunal deltakelse, samt styrking av det sivile samfunn.

Utkast til rammeavtale og prioriteringer ble presentert i oktober 2004. På bagrunn av dette ble en avsluttende konsultasjon holdt i Brussel i desember 2004. Integrasjon av minoriteter og grenseoverskridende samarbeid ble inkludert i prioriteringene.

Slovakia har prioriteringer innen alle fagområdene av EØS-ordningene. En av målsetningene med den norske ordningen er å styrke de bilaterale bånd mellom Norge og Slovakia. Landet har også bestemt seg for å opprette et eget NGO-fond og stipend-ordninger.

Undertegning

11. januar 2005 var en milepæl i det bilaterale forholdet mellom Norge og Slovakia. Da ble åpningen av Norges ambassade i Bratislava offisielt markert av statssekretær Kim Traavik. Samtidig ble rammeavtalen for bruken av den norske finansieringsordningen undertegnet av statssekretær Traavik sammen med

visestatsminister Pál Csáky. EØS-ordningen ble undertegnet på ambassadørnivå i Brussel 23. februar 2005.

Lanseringsseminar

Samme dag som undertegningen av den særskilte norske ordningen ble det holdt et [lanseringsseminar](#) med ca. 150 slovakiske og norske deltakere fra privat og offentlig sektor og det sivile samfunn. Målsetningen med seminaret var å undersøke potensiale for konkret samarbeid på en rekke områder. Disse inkluderte miljø, kulturminner, livslang læring, barne- og ungdomsarbeid, forskning innen prioriterte fagområder, regional utvikling og grenseoverskridende samarbeid.

Litauen

Status i Litauen 1. mai 2005

Litauen undertegnet begge [rammeavtalene](#) om bruken av finansieringsordningene i april 2004. Det planlegges å lyse ut midler innen juni 2005.

Dialog om rammeavtale

Konsultasjonene med Litauen om rammeavtale og prioriteringer ble innledet 20. februar 2004. Etter dette er det holdt fire konsultasjoner mellom giver- og mottakerland før rammeavtalen om den norske finansieringsordningen ble undertegnet i Oslo 14. april 2005.

I 2005 ble det avholdt to konsultasjoner med Litauen, den første 17. januar 2005, hvor annekset A ble diskutert med spesielt fokus på kontroll og revisjonsrutiner. Det ble klart at Litauen i første omgang ikke ønsker å bruke norske midler til prosjekter innen miljø og Schengen, da disse områdene var godt dekket av EU-midler. Litauen vil fokusere på prosjekter inne kulturarv, helse, regional utvikling, forskning og styrking av justissektoren. Litauen ønsker videre at finansieringsordningen skal styrke det bilaterale samarbeidet mellom Norge og Litauen. Et eget fond for frivillige organisasjoner vil bli opprettet.

Barn fra Litauen i et historisk friluftsmuseum i Kernave.
EPA PHOTO / PETRAS MALUKAS

Undertegning

Litauen undertegnet rammeavtalen (MoU) for bruken av den norske finansieringsordningen 14. april 2005 i Oslo. Det var Litauens finansminister Algirdas Butkevics og statssekretær Kim Traavik i Utenriksdepartementet som undertegnet. EØS-ordningen ble undertegnet gjennom skriftlig prosedyre samme måned.

Lanseringsseminaret

Litauen oversendte utkast til rammeavtale og prioriteringer i oktober 2004. 8. november samme år arrangerte den norske ambassaden et lanseringsseminar i Vilnius. Interessen for konferansen var stor. Mer enn 160 deltakere fra Norge og Litauen møttes for å diskutere implementeringen av

finansieringsordningene. Innsatsområdene som sto i fokus var kommunalt og regional samarbeid, helse samt kulturarv.

Latvia

Status i Latvia 1. mai 2005

Latvia undertegnet begge [rammeavtalene](#) om bruken av EØS-finansieringsordningene i slutten av 2004. Siden har Latvia arbeidet med å forberede forvaltningsapparatet for nasjonal gjennomføring. En dialog mellom giversiden og Latvia pågår nå for å få dette på plass. Det forventes at midler lyses ut innen sommeren 2005.

*Folkemusiker Ilga Reizniece fra Latvia lærer bort sine kunster til barn.
EPA PHOTO / AFI / ELMARS RUDZITIS*

Dialog om rammeavtale

Konsultasjonene med Latvia om rammeavtale og prioriteringer ble innledet tidlig i 2004.

Det ble til sammen holdt fire konsultasjoner mellom partene før utkast til rammeavtale og prioriteringer ble ferdigstilt i september samme år. Latvia har prioriteringer innen alle fagområder EØS-finansieringsordningene omfatter og ønsker at midlene bl.a. skal brukes for å styrke samarbeidet med Norge.

Undertegning

Latvia undertegnet rammeavtalen om bruken av den norske ordningen i Riga 16. november 2004. Statssekretær Kim Traavik undertegnet sammen med statsekretær Valentína Andréjeva. EØS-ordningen ble undertegnet på ambassadørnivå i Brussel 2. desember 2004.

Lanseringsseminar

Samme dag som den særskilte norske ordningen ble undertegnet, arrangerte den norske ambassaden i Riga i samarbeid med Latvias National Focal Point et lanseringsseminar.

Om lag 100 deltakere fra fra begge land, offentlig og privat sektor samt det sivile samfunn, drøftet innsatsområder og mulig samarbeid. Seminaret fokuserte særlig på tre sektorer som anses som spesielt relevant for samarbeidet mellom Norge og Latvia: miljø, regional utvikling og integrering av minoriteter i samfunnet.

Spania

Status i Spania 1. mai 2005

Spania vil etter planen undertegne EØS-finansieringsordningen med EØS/EFTA landene i mai 2005 i Brussel. Spania mottar ikke støtte under den norske finansieringsordningen.

Dialog om rammeavtale

Konsultasjonene mellom EØS/EFTA-landene og Spania om rammeavtale (MoU) og prioriteringer ble innledet 2. juni 2004 i Madrid.

I november 2004 leverte Spania et foreløpig utkast til rammeavtale for bruken av finansieringsordningene. På bakgrunn av denne skissen ble det avholdt konsultasjoner i desember 2004. Det var generelt enighet om prioriteringene, men det gjenstod en del avklaringer mht. nasjonal struktur for gjennomføring av ordningene.

Det ble holdt ytterligere to konsultasjoner - 10. desember 2004 og 8. mars 2005 - før partene kom til enighet i april 2005 om endelig utkast til rammeavtale og prioriteringer.

Spania prioriterer utvikling av menneskelige ressurser med spesielt fokus på yrkesopplæring, bærekraftig utvikling og kulturarv. Spania ønsker også å etablere et stipendfond for utveksling av studenter, forelesere og forskere (et såkalt "mobilitetsfond") mellom EØS/EFTA-landene og Spania. Landet ønsker å bruke EØS-midlene i de regionene med lavest gjennomsnittlig inntektsnivå i Spania.

Hellas

Status i Hellas 1. mai 2005

EØS/EFTA landene og Hellas er enige om prioriteringene, men det gjenstår å avklare enkelte elementer i nasjonal struktur. Rammeavtalen avventer derfor undertegning. Det arbeides for at rammeavtale for bruken av EØS-finansieringsordningen med Hellas kan undertegnes i løpet av sommeren.

Hellas mottar ikke støtte under den norske finansieringsordningen.

Dialog om rammeavtalen

Første konsultasjoner med Hellas fant sted i Aten 16. mars 2004. På grunn av bl.a. regjeringsskifte, ble utkast til rammeavtale og prioriteringer fra Hellas først ferdigstilt ved konsultasjoner i Oslo 17. desember 2004. Hellas ønsker å benytte midlene til større prosjekter innenfor fagområdene.

Estland

Status i Estland 1. mai 2005

Estland undertegnet [rammeavtalene](#) for begge finansieringsordningene i slutten av 2004. I Estland arbeides det nå med å fastlegge struktur for nasjonal behandling av søknader. En dialog mellom giversiden og Estland pågår i den forbindelse. Landet ønsker å lyse ut midler for hele perioden samlet. Estland planlegger å etablere et fond for frivillige organisasjoner.

Dialog om rammeavtale

Våren 2004 ble det holdt innledende konsultasjoner med Estland om rammeavtalen og prioriteringer. Etter ytterligere tre runder med konsultasjoner og interdepartemental behandling i Estland var det enighet om et utkast til rammeavtale. Estland ønsker å bruke finansieringsordningene til å styrke samarbeidet med Norge.

Undertegning

17. november 2004 ble Estland det fjerde landet som undertegnet avtalen om bruken av den norske ordningen. Statssekretær Kim Traavik representerte Norge i Tallinn. EØS-ordningen ble underskrevet på ambassadørnivå i Brussel 2. desember 2004. Les avtalene [her](#).

Lanseringsseminaret

I forbindelse med undertegningen av den norske ordningen, ble det avholdt et lanseringsseminar i Tallinn. Seminaret ble arrangert av den norske ambassaden i Tallinn og det estiske finansdepartementet. Totalt deltok om lag 200 personer fra både norsk og estisk offentlig og privat sektor, samt det sivile samfunn.

Muligheten for samarbeid mellom de to landene innen EØS-finansieringsordningene ble diskutert, med fokus på regional utvikling, helse, barneomsorg og miljø. Statssekretær Kim Traavik var norsk hovedtaler.

Portugal

Status i Portugal 1. mai 2005

Portugal og EØS/EFTA landene har undertegnet [rammeavtalen](#) for bruken av EØS-finansieringsordningen. Før gjennomføringen kan starte må det imidlertid avklares hvilket nasjonalt organ/-eller institusjon som skal ha det overordnede ansvaret for ordningen. Portugal er ikke omfattet av den norske finansieringsordningen.

Dialog om rammeavtalen

De første konsultasjonene med Portugal ble holdt i Lisboa 22. april 2004. Portugal signaliserte et ønske om å prioritere nesten alle midler til bevaring av kulturarv.

En norsk delegasjon bestående av medlemmer fra Riksantikvaren og Miljøverndepartementet reiste til Portugal på forsommeren for å se nærmere på hvordan landet organiserte sitt arbeid med kulturarv og miljøforståelse.

På grunn av bl.a. regjeringsskifte ble utkast til rammeavtale og prioriteringer først ferdigstilt fra portugisisk side i november 2004. På bakgrunn av dette utkastet ble nye konsultasjoner avholdt 9. desember 2004. Her gjentok Portugal ønsket å fokusere på kulturarv og bærekraftig turisme særlig i de regioner hvor den økonomiske utviklingen er svakest.

I desember 2005 ble partene enige om innholdet i rammeavtalen om bruken av EØS-finansieringsordningen.

Undertegning

Portugal undertegnet EØS-ordningen med de tre EØS/EFTA landene 3. februar 2005. Landet prioriterer kulturarv, utvikling av menneskelige ressurser, forskning og bærekraftig turisme.

Slovenia

Status i Slovenia 1. mai 2005

Slovenia har undertegnet [rammeavtalen](#) om bruken av den norske finansieringsordningen. Rammeavtalen for EØS-ordningen er ferdigstilt og vil bli undertegnet i nær fremtid.

Dialog om rammeavtalen

Konsultasjoner med Slovenia om rammeavtale og prioriteringer ble innledet 21. april 2004 i Ljubljana.

På dette tidspunktet utpekte prioriteringer som regional utvikling, miljø og bevaring av kulturarven seg. Slovenia var positiv til å etablere et NGO-fond og stipendordninger. Det var generell enighet om at forhandlinger skulle starte så snart Slovenia hadde sine prioriteringer på plass. På grunn av valg i oktober 2004, og påfølgende regjeringsskifte i desember, måtte videre konsultasjoner bero inntil februar 2005, da et utkast til rammeavtale ble oversendt giverlandene. Nye konsultasjoner med Focal Point i Ljubljana førte til at rammeavtalen ble ferdigstilt i april. Slovenia har prioriteringer innenfor alle fagområder av finansieringsordningene. En målsetning med den norske ordningen er å styrke de bilaterale bånd mellom Norge og Slovenia. Landet har bestemt seg for å opprette et eget NGO-fond og stipendordninger.

Undertegning

Rammeavtalen for den norske ordningen ble undertegnet av statssekretær Marcel Koprol og assisterende utenriksråd Per Ludvig Magnus i Ljubljana 20. april 2005. EØS-ordningen vil bli undertegnet på ambassadørnivå i Brussel i nær fremtid.

Rundebordskonferanse

Etter undertegning 20. april ble det arrangert en rundebordskonferanse i Ljubljana med ca. 40 deltakere fra privat og offentlig sektor fra begge land. Konferansen ble arrangert av den norske ambassaden i Ljubljana, i samarbeid med det norske Olje- og Energidepartementet og det slovenske økonomidepartementet. Tema for rundebordkonferansen var energi og bærekraftig utvikling.

Kypros

Status på Kypros 1. mai 2005

Kypros har nylig levert første utkast til prioriteringer og rammeavtale (MoU) om bruken av EØS-finansieringsordningene. Rammeavtalene planlegges undertegnet i løpet av mai 2005.

Dialog om rammeavtalen

Konsultasjonene med Kypros om rammeavtale og prioriteringer ble innledet i Nicosia 14. juni 2004. Norske myndigheter og FMO har siden hatt jevnlig kontakt og møter med Kypros Planning Bureau (Focal Point) i påvente av et utkast til rammeavtale og prioriteringer. Dette ble oversendt giverlandene i begynnelsen av april 2005.

Tradisjonelt håndverk på Kypros. EPA Photo/ Katia Christodoulou

Malta

Status på Malta 1. mai 2005

Rammeavtalen om bruken av EØS-finansieringsordningen er undertegnet. Rammeavtalen for den norske finansieringsordningen vil etter planen bli undertegnet i løpet av mai/juni 2005.

Dialog om rammeavtale

Det er enighet om begge rammeavtalene og prioriteringer med Malta. De første konsultasjonene om bruken av EØS-finansieringsordningene fant sted 23. april 2004 i Valletta. Malta ønsket å prioritere miljø, kulturarv, helse og Schengen.

Etter innledende konsultasjoner våren 2004 har dialogen foregått gjennom skriftlig prosedyre frem til medio mars/april 2005, da endelig utkast til rammeavtale og prioriteringer ble forelagt. På bakgrunn av dette utkastet ble det holdt formelle møter med Malta i april 2005. Her kom partene til enighet om rammeavtale og prioriteringer for bruken av EØS-finansieringsordningene.

I sammenheng med Maltas prioritering av kulturarv, besøkte Riksantikvaren Malta i begynnelsen av april 2005 for å knytte kontakter med maltesiske myndigheter. De undersøkte spesielt hvordan landet organiserer sitt arbeid innenfor kulturarv.

I tillegg til kulturarv inkluderer prioriterte områder Schengen/justissektoren, miljø, helse og barn.

Undertegning

Rammeavtalen om bruken av EØS-finansieringsordningen ble undertegnet på ambassadørnivå i Brussel 28. april 2005.

Norske aktørers muligheter

Det er mottakerlandene som vil fremme forslag til hvilke prosjekter og tiltak som kan støttes. Norske aktører kan dra nytte av ordningene gjennom samarbeid med partnere i mottakerlandene.

Det er en norsk målsetting at ordningene skal kunne styrke det tosidige samarbeidet med mottakerlandene. I dialogen med mottakerlandene har dette møtt forståelse og er også reflektert i rammeavtalene som inngås med det enkelte land.

Krever initiativ, partnerskap og risikovillighet

Utenriksdepartementet har drevet aktivt informasjonsarbeid overfor aktuelle norske miljøer for å bidra til at norske interessenter kan bli involvert. Det har vært viktig å balansere budskapet om de nye muligheter ordningene gir, med informasjon om mottakerlandenes rolle og EØS-regelverket. Der [Handlingsplanen](#) ga norske aktører direkte finansiell støtte til samarbeidstiltak, krever EØS-finansieringsordningene større grad av initiativ, partnerskap og risikovillighet.

Stor interesse

En interdepartemental referansegruppe og andre grupper av norske aktører er blitt involvert og har fått anledning til medvirke til utvikling av nye muligheter for samarbeid. Interessen fra norske aktører har vært stor, ikke minst for lanseringsseminarene som har vært gjennomført i flere av mottakerlandene. Disse har samlet om lag 1.300 deltakere fra Norge og mottakerlandene i løpet av det første året. Flere departementer og underliggende organer har vært aktive og fulgt opp med egne tiltak, som seminarer og nettsted på sine fagområder.

Næringsliv

Norsk næringsliv har også vist stor interesse, og vil kunne bli involvert gjennom aktiv nettverksbygging og markedsføring i mottakerlandene. Innovasjon Norge har et generelt ansvar for å støtte små og mellomstore bedrifter i dette arbeidet, og har opprettet et eget nettsted for dette formålet.

Frivillige organisasjoner

Norge har i dialogen med mottakerlandene oppfordret til at egne midler forbeholdes frivillige organisasjoner. Det er svært positivt at mange land har ønsket å avsette betydelige midler til det sivile samfunn. Tsjekkia vil sette av 11 % av midlene til et NGO-fond; Slovenia om lag 10 %. Polen oppretter et NGO-fond på 7 % av midlene (om lag NOK 300 millioner), det største i sitt slag i Polen. Norske frivillige organisasjoner som har kompetanse, kapasitet og interesse for å samarbeide med partnere i mottakerlandene, vil kunne dra nytte av dette.

Samarbeid kan fortsette

Innenfor sektorer som helse, kommunalt og regionalt samarbeid, forskning og utdanning, miljøvern og bærekraftig utvikling er det etablert en rekke bånd mellom Norge og mange av mottakerlandene gjennom forskjellige typer samarbeid, blant annet under Handlingsplanen. Nå vil de som har vært partnere i mottakerlandene, kunne søke om midler gjennom EØS-finansieringsordningene. Dette kan gi nye muligheter for å fortsette samarbeidet, dersom de selv ønsker det og oppnår støtte til sine prosjektideer.

Utenriksdepartementet koordinerer arbeidet med å få laget en webbasert informasjonsløsning som gir en oversikt over den kompetanse Norge har å tilby på de innsatsområdene som er aktuelle. Denne vil være på plass våren 2005.

Lanseringsseminarer

For å involvere norske aktører i EØS-finansieringsordningene på et tidlig tidspunkt er lanseringsseminarer blitt holdt i sammenheng med undertegnelsen av den norske ordningen.

Seminarene har blitt brukt som en møteplass for mottakerlandene og norske interessenter. Dette har bidratt til å gi norske aktører en ekstra mulighet til å knytte kontakter, samt diskutere samarbeid med aktuelle partnere i mottakerlandene.

Møteplasser

Lanseringsseminaret i Warszawa 14. oktober 2004 var først ut og har senere vært en referanse for lignende arrangementer i Riga, Vilnius, Tallinn, Bratislava og Praha. Hensikten har vært å skape møteplasser for norske aktører og potensielle samarbeidspartnere innen et utvalg relevante innsatsområder. Særlig fokus var det på miljø, Schengen og justissamarbeid, regional utvikling, forskning og arbeidslivets parter. For å

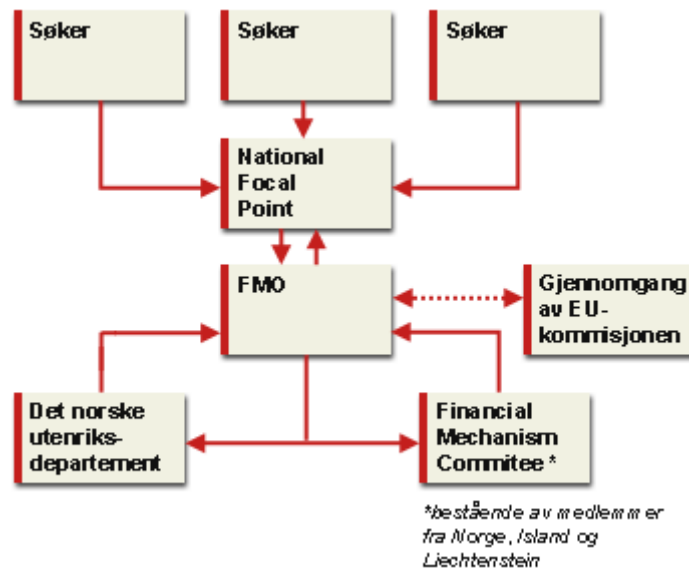
sikre et arrangement som var i tråd med brede norske interesser, etablerte Utenriksdepartementet en referansegruppe som planla og gjennomførte konferansen i fellesskap. Her deltok Miljøverndepartementet, Justisdepartementet, Utdannings- og forskningsdepartementet, Innovasjon Norge, NHO, LO, Politidirektoratet, og Kommunenes Sentralforbund.

Søknadsprosessen

EØS-EFTA landene Norge, Island og Liechtenstein har lagt opp til en felles forvaltning av de to EØS-finansieringsordningene, men med ulike beslutningsprosedyrer.

Søknadsprosedyrene er de samme for begge EØS-finansieringsordningene for støtteformene [Individuelle prosjekter](#) og [Programmer](#). For de ulike fondene som mottakerlandene ønsker å etablere under ordningene – [Block Grants](#), som for eksempel NGO-fond og [fond for såkornsmidler](#) (seed money), vil søknadsprosedyrene være ensartet. Det kan være individuelle forskjeller i implementeringsprosedyrene for de ulike fondene – dette vil bli nedfelt i prosjektavtalene.

Her illustreres den gjeldende beslutningsstrukturen/prosjektsyklusen for de to EØS-ordningene.

Aktørene i søknadsprosessen

Søker

Et bredt spekter av offentlige og private institusjoner i mottakerlandene som *arbeider i offentlig interesse* (fra regelverket) kan søke på prosjektmidler gjennom EØS-finansieringsordningene. Her er noen eksempler på aktørgrupperinger som kan søke om midler til gjennomføring av programmer og prosjekter, eller søke om midler fra ulike fond som måtte bli opprettet i de ulike mottakerlandene – slik som fond for såkornsmidler og NGO-fond;

1. Nasjonale, regionale og lokale myndigheter
2. Forsknings- og utdanningsinstitusjoner
3. Miljøinstanser
4. Frivillige organisasjoner
5. Bedrifter

National Focal Point

National Focal Point (NFP) er koordinerende myndighetsorgan i de respektive mottakerlandene. Etter at midler er lyst ut, sendes prosjektforslag til NFP for godkjenning. Hvis prosjektforslaget blir godkjent, oversendes dette til Financial Mechanism Office (FMO) i Brussel. NFP kan også selv initiere prosjektforslag.

FMO

Financial Mechanism Office er et felles sekretariat for begge EØS-finansieringsordningene, og spiller således en nøkkelrolle i arbeidet med ordningene.

Financial Mechanism Office mottar anbefalte søknader fra National Focal Point. Disse prosjektforslagene går gjennom en vurderingsprosess (*appraisal*), hvor prosjektets formål og gjennomførbarhet blir grundig gjennomgått, ofte ved hjelp av innleid ekspertise på det aktuelle området. FMO oversender deretter prosjektforslaget til Europakommisjonen for gjennomgang.

Basert på National Focal Points anbefaling, FMOs vurdering av prosjektforslaget, samt Kommisjonens gjennomgang, oversender så FMO søknaden med en anbefaling enten til Financial Mechanism Committee, som representerer norske, islandske og liechtensteinske myndigheter for fellesordningen, eller til Utenriksdepartementet for den norske ordningen.

Europakommisjonen

EØS-utvidelsesavtalen stadfester at Kommisjonen skal undersøke om prosjektforslagene er forenelig med EUs målsetninger. EU-kommisjonen foretar derfor en gjennomgang av prosjektforslagene.

Financial Mechanism Committee

Financial Mechanism Committee (FMC) er beslutende myndighet for EØS-finansieringsordningen, med medlemmer fra Norge Island og Liechtenstein.

Dersom FMC godkjenner et prosjektforslag, vil Focal Point i mottakerlandet motta et avtaletilbud eller et begrunnet avslag. Dersom prosjektforslaget blir godkjent, undertegnes en detaljert prosjektavtale med mottakerlandet for hvert enkelt prosjekt.

FMCs ansvar er begrenset til å tilføre midler i samsvar med den fastsatte planen.

Utenriksdepartementet

Utenriksdepartementet (UD) er beslutende myndighet for den norske finansieringsordningen. FMO oversender prosjektforslag med faglig vurdering til UD, som fatter endelig beslutning.

UD vil sende Focal Point i mottakerlandet et avtaletilbud, eller et begrunnet avslag på prosjektforslaget. Hvis prosjektforslaget blir godkjent, undertegnes en detaljert prosjektavtale med mottakerlandet for hvert enkelt prosjekt.

Regelverk og retningslinjer

Utvikling av regelverk og prosedyrer har vært en hovedoppgave i etableringsåret for EØS-finansieringsordningene. Målet har vært å skape best mulig balanse mellom åpenhet, nødvendig kontroll og god forvaltning.

Felles søknadsskjema og retningslinjer, tilnærmet identisk regelverk og felles sekretariat for de to ordningene (FMO) skal bidra til enkelhet. Reglene og prosedyrene tar i stor grad utgangspunkt i systemer mottakerlandene er fortrolige med, slik som programmet for EUs tiltredelsesstøtte (Phare).

Kontroll og oppfølging av prosjektstøtte skjer i første omgang på nasjonalt nivå i mottakerlandene gjennom bl.a. krav til styringsstrukturer og revisjon. Giverlandene vil i tillegg gjennomføre eksterne kontrolltiltak. European Board of Auditors (EBOA) og Riksrevisjonen vil revidere henholdsvis EØS-ordningen og den norske ordningen.

Rammeavtale (MoU)

En rammeavtale (MoU) undertegnes med alle mottakerland for begge ordningene (men bare en MoU med Hellas, Spania og Portugal, som kun omfattes av EØS-ordningen). Rammeavtalene tar sikte på å fastlegge de enkelte landenes administrative apparat for ordningene, deres prioriteringer innenfor innsatsområdene for de to ordningene, samt ulike typer fond som landene ønsker å etablere gjennom ordningene, slik som NGO-fond og fond for såkornsmidler. Mottakerlandene forplikter seg også til åpen nasjonal utlysning av midler i rammeavtalene.

Mottakerlandene er selv ansvarlig for å prioritere, planlegge, gjennomføre og følge opp prosjekter som mottar støtte. Prosjektsøkere må i tillegg bidra med en egenandel i alle prosjekter på mellom 15 og 40 prosent⁽¹⁾. Dette skal bidra til å sikre eierskap til programmer og prosjekter i mottakerlandet. Giverlandene vil overvåke gjennomføringen, og gjennom årlige konsultasjoner og egen revisjon sørge for nødvendige korrigeringer.

Støtteformer

Det er tre former for støtte under ordningene: Individuelle prosjekter, programmer og såkalte *block grants*. Sistnevnte kategori vil bli gjort tilgjengelig for sluttbrukerne gjennom at ulike fond, som for eksempel NGO-fond og fond for såkornsmidler, blir opprettet av egne fondforvaltere som så opererer disse på nasjonalt plan i mottakerlandene.

EØS-regelverket

EØS-regelverket legges til grunn for utbetaling av støtte, hvilket er særlig relevant i forhold til reglene som omhandler offentlig innkjøp, konkurranse og statsstøtte.

Det har også blitt utarbeidet egne retningslinjer for bruken av ordningene for å sikre felles forståelse mellom giver- og mottakerland for åpenhet, bred deltakelse, kontroll og gode resultater.

Alle avtaler, regler, retningslinjer og prosedyrer er tilgjengelig på EØS-finansieringsordningenes nettsted, <http://www.eeagrants.org/>

1) I spesielle tilfeller kan egenandelen være på 10 %, for eksempel når begge ordningene støtter etableringen av et NGO-fond.

Rammeavtale med Malta undertegnes i Brussel 28. april 2005 av ambassadørene Richard Cachia Caruana, Malta, Bjørn T. Grydeland, Norge, Mr. Kjartan Jóhannsson, Island, og H.S.H. Prince Nikolaus av Liechtenstein.

Faktaark om EØS-finansieringsordningene

I forbindelse med at avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS) ble utvidet med 10 nye medlemsland 1. mai 2004 ble det etablert to EØS-finansieringsordninger på totalt € 1,167 milliard i perioden 2004-2009. Av dette bidrar Norge med totalt € 1,134 milliard (om lag 9,5 milliarder kroner).

Hensikt: Bidra til å redusere sosiale og økonomiske forskjeller i EØS-området, og støtte de nye EU-landene til å kunne delta fullt ut i det indre marked.

EØS-finansieringsordningen støtter de ti nye EU-landene samt Hellas, Portugal og Spania, med midler fra EØS/EFTA landene Norge, Island og Liechtenstein.

Den norske finansieringsordningen gjelder kun de ti nye EU-landene.

I all hovedsak har de to ordningene felles målsetting og regelverk, og et felles sekretariat i Brussel: *Financial Mechanism Office* (FMO).

Innsatsområder som kan støttes: Miljø, bærekraftig utvikling, kulturarv, utvikling av menneskelige ressurser, helse, barneomsorg, FoU, Schengen-tilpasning, styrking av rettsvesenet, grenseoverskridende samarbeid og regionalt samarbeid.

Det inngås rammeavtaler (MoU) med hvert enkelt land som angir nærmere de landvise prioriteringer og hvilke gjensidige forpliktelser som gjelder. Per 1. mai 2005 er slike avtaler fremforhandlet med Polen, Tsjekia, Slovakia, Latvia, Estland, Portugal, Litauen, Slovenia og Malta. Rammeavtalene viser at mottakerlandene også ønsker å styrke samarbeidet med Norge gjennom EØS-finansieringsordningene.

Mottakerlandene har selv ansvaret for å planlegge, gjennomføre og følge opp prosjekter som mottar støtte. I hvert land er det oppnevnt et myndighetsorgan, *National Focal Point*, som har ansvar for dette. I de fleste mottakerland er dette finansdepartementet. Offentlige, private og sivile aktører i mottakerlandene er søknadsberettiget. Egenandeler varierer fra 15 til 40 %.

FMO mottar, vurderer og kvalitetssikrer søknader fra mottakerlandene, før beslutning tas av UD (den norske ordningen) eller en EØS/EFTA komité (EØS-ordningen). Full åpenhet om avtaler og bestemmelser sikres gjennom publisering på nettstedet <http://www.eeagrants.org/>

EØS-reglene legges til grunn for utbetaling av støtte. Særlig relevant er reglene for offentlig innkjøp, konkurranse og statsstøtte. EU-kommisjonen gjennomgår prosjektforslag før beslutning tas. Enkeltprosjekter kan ikke støttes med under € 250.000. Mindre tiltak kan likevel støttes gjennom ulike fond